

Peygamberlerde niyet ve dua nasıl olmuştur? Bizlere ne anlatmak istemiştir?

Bismillâhirrahmânirrahîm.

“Rabbişrahî sadri ve yessirli emri. Vahlul ukdeten min lisanî yefkahu kavli” (Tâhâ, 25-28)

Essalâtü vesselâmü aleyke yâ Resûlallah.

Essalâtü vesselâmü aleyke yâ Habîballah.

Essalâtü vesselâmü aleyke yâ Nebiyallah...

Allahümme sallı ve sellim alâ seyyidinâ Âdem, ve seyyidinâ İdrîs, ve seyyidinâ Nûh, ve seyyidinâ Hûd, ve seyyidinâ Sâlih, ve seyyidinâ Îbrâhîm, ve seyyidinâ Lût, ve seyyidinâ İsmâîl, ve seyyidinâ İshâk, ve seyyidinâ Ya'kûb, ve seyyidinâ Yûsuf, ve seyyidinâ Eyyûb, ve seyyidinâ Şuayb, ve seyyidinâ Mûsâ, ve seyyidinâ Hârûn, ve seyyidinâ Zülküf, ve seyyidinâ Dâvûd, ve seyyidinâ Süleymân, ve seyyidinâ İlyâs, ve seyyidinâ Elyes, ve seyyidinâ Yûnus, ve seyyidinâ Zekeriyyâ, ve seyyidinâ Yahyâ, ve seyyidinâ Îsâ, ve seyyidinâ ve senedinâ mevlânâ Muhammed Mustafa (s.a.v.) aleyhi ve sellem...

Bugün sözün kapısını niyet ile açıyoruz. Çünkü niyet, yapılan işten önce gelen gizli bir duadır; dil söze varmadan, el fiile uzanmadan, kalpte doğan ilk kıvılcımdır. Peygamberlerin hayatına baktığımızda görürüz ki mucizeyi mucize yapan, duayı göge yükseltlen, sıradan bir adımı ibadete dönüştüren şey niyetin berraklığıdır.

Niyet; amelin ruhu, ibadetin kalbi, kul ile Rabbi arasında kurulan en mahrem köprüdür. “Amel bedendir, niyet candır.” Cansız beden nasıl yükten ibaretse, niyetsiz amel de şekilden öteye geçmez. Peygamberler bir işe başlarken önce yönlerini Allah'a çevirir, kalplerini arındırır, maksadı ilâhî rızaya kilitlerlerdi. İşte bu yüzden onların aza çok oldu, sessiz adımı çağları aştı, bir tek dua ümmetlere rahmet oldu.

Niyet, kaderin yönünü çeviren ince bir pusuladır; aynı fiil, niyete göre ya arşa yükselir ya da yerde kalır. Niyet, kalbin kıblesidir: Kible doğruysa namaz kabul, kible şaşıksa hareket boştur. Bu sohbetin eşliğinde dururken şunu bilmek gereklidir: Niyet sadece “başlarken söylenen bir cümle” değildir; niyet, insanın kim olduğuna, neye kulluk ettiğine ve nereye yürüdüğüne dair sessiz ama en güçlü şahitliğidir.

Bugün peygamberlerin niyetinden konuşurken aslında kendi kalbimizin yönünü tartacağız; çünkü niyet değişirse insan değişir, insan değişirse tarih değişir. Niyet ibadeti doğurur... Dua da ibadetin ta kendisidir... Peygamberlerin her biri Rabbü'l-âlemîn'in rahmetini bizlere taşıdı... Her biri hayatındaki çıkmaz gibi gözüken yerde niyetleri onlara güneş gibi doğdu... Ve bizlere bu dünyanın karanlığında hayatını aydınlatan yerbile kalbimizi çevirelim...

1] Hz. Âdem Aleyhisselâm

Bir anlığına zamanı geri saralım. Henüz takvim yok, şehir yok, kalabalık yok.

Toprak yeni... Ruh yeni... Ve Hz. Âdem Aleyhisselâm, insanlığın babası, Rabbin huzurunda duruyor.

Niyet, bir işten önce kalbin yönünü Allah'a çevirmektir. Sözden önce hâl... Amelden önce istikamet... Daha fiil doğmadan, kalpte doğan ilk kıvılcımdır... Hz. Âdem Aleyhisselâm için niyet, sadece “bir şey yapmayı istemek” değildi. O, ilk niyeti yapan, ilk yönelendi. Yaratılış anında niyet... Allah Teâlâ ona ruh üflediğinde, Hz. Âdem Aleyhisselâm gözlerini açtığında gördüğü ilk hakikat şuydu: "Ben kendimden değilim." İşte niyet burada başlar... İnsan, kendine ait olmadığını idrak ettiği anda niyet doğar.

Hz. Âdem Aleyhisselâm'ın niyeti şuydu: Rabbim beni neden yarattıysa, ben de o yüzden var oldum... Varlığımın sırrının niyeti O'nu razi etmektir... Bu, saf bir niyettir. Henüz dünya yokken, çıkar yokken,

gösteriş yokken... Nefes yokken insanoğlunun var oluşuya karşılaşışı hal niyet üzeredir... Ve niyet gönlün kapısını açar ve Rabbine karşı ettiği kelam, ağızdan çıkan duayı oluşturur. Ve ilk insanoğlunun kelamı duası **ELHAMDÜLLAH** olusur...

Allah Azze ve Celle, Âdem Aleyhisselâm'a "isimleri konuş" dediğinde BİLİYOR diye değil, niyeti ALLAH İÇİNDİ, kendini değil hakikati anlatmaktadır... Secde edildiğinde o kalbinde en güzel haliyle niyeti tutup ilk kalbi secdeye vardi sonra alnı... Niyeti her adımda, her nefesinde gizliydi....

Yasak meyvede bile niyetin inceliği vardı.... Hata yaptı mı? Evet... Ama niyeti bozuk muydu? Hayır. Şeytanın aldatmasıyla yedi meyveyi ama niyeti O'na daha yakın olmak ve Allah Azze ve Celle'yi razı etmekti....

Tövbe ederken bile niyeti en güzeldi. İlk günkü gibi sevilmek... Bir Rahmet nazarı emmekti.

"Rabbimiz! Biz kendimize zulmettik. Eğer bizi bağışlamaz ve bize merhamet etmezsen, mutlaka ziyan uğrayanlardan oluruz." (Araf, 23)

Hz. Âdem babamız duasında bile niyeti gizliydi... Bu cümle, niyetin arınmış hâlidir.

"Ben yanlış yaptım ama sana dönme niyetim hâlâ diri."

Hz. Âdem Aleyhisselâm bize ne anlatıyor? Sunu fısıldıyor:

Niyet, kusursuz olmak değil, Allah'a yönelmek meselesidir.

Niyet, hiç düşmemek değil, düştüğünde doğru yere dönmektir.

Niyet, "ben" demek değil, "Ya Rabbi" demeyi öğrenmektir.

"Amel çokluğuna değil, niyet doğruluğuna bak."

Biz zaten bir hayat yaşıyoruz, bu beden bize emanet... Zaman bize verilmiş bir lütuftur. Günlük yaşantımızı rutinden çıkarıp kalpte niyeti sabit tutarsak, yaptığımız her şey amele dönüşür. ALLAH için yapılan her güzel şey niyet gelirse başına direk ibadete dönüşür. ALLAH AZZE VE CELLE bize bir hayat bahşeder ve güne başlarsak; gözümüz zaten açıp uyanıyoruz. Allah Azze ve Celle'nin kudretiyle doğuyor ve uyanıyorum, uyanışım ALEMLERİN RABBİ olan ALLAH içindir. Allah Azze ve Celle bize bu bedeni vermiş, bedenin ve nefsin dahi hakkı vardır üzermizde. Allah için bu bedenin bu ihtiyacını giderirsek onlar hepsi ibadete dönüşür. En basit örneği; işe gitmeden önce, evden çıkmadan önce "Allah'ım senin rızan için verdığın rızkı kazanmaya gidiyorum" dediğinde çalıştığın her an ibadete dönüşür... Biraz daha ileri gidersek aldığımız nefes dahi niyet getirirsek; gün boyu "Niyet ettim Allah Azze ve Celle için nefes alıp vermeye" dediğimizde, aldığımız her nefes bize rahmet olarak bedenimize girer.... Niyet bize evvela Hz. Âdem Aleyhisselâm'ın mirasıdır...

2] Hz. Nûh Aleyhisselâm

Bitmeyen sabrıni niyeti, gözyaşıyla yoğrulmuş dua... Hz. Nûh Aleyhisselâm bir peygamberdi ama aynı zamanda... Bir baba... Bir davetçi... Bir yalnız yürüyendi.

Onun imtihanı bir anlık değildi... Onun imtihanı asırlarca süren bir bekleyişti.

Kurân-ı Azîmûşşân şöyle söyler: "**Onların arasında bin yıldanelli yıl eksik kaldı...**" (Ankebut, 14)

Bu, sadece zaman değildir... Bu, her gün reddedilmek, her gün alay edilmek ama niyeti hiç bozmamaktır. Çünkü ALLAH AZZE VE CELLE'NİN EMRİ KARŞISINDA ONUN RİZASINA ULAŞMAK VARDI... Hz. Nûh Aleyhisselâm'ın niyeti... Onun niyeti şuydu:

"Ben neticeyi görmek için değil, emre sadık kalmak için buradayım..." Rızaya varmanın yolu Sadık olmaktan geçtiğini çok iyi bize öğretti Nuh Aleyhisselâm...

Kavmi inanmadı... Eşi inanmadı. Oğlu bile iman etmedi... Ama niyet şurada sabit kaldı: "Ya Rabbi, ben vazifemi terk etmeyeceğim." Çünkü niyet vazifede gizliydi...

İşte Nûhî niyet budur: Sonuç yokken de sadakat göstermek. Davetin en ağır tarafı... Hz. Nûh Aleyhisselâm... Gündüz çağırıldı... Gece çağırıldı... Açık çağırıldı... Gizli çağırıldı... Ama kalpler kapanmıştı.

Niyeti sadece bir gemi yapmak değildi. Şeytanın ve nefsin esareti altında kararan kalpleri aydınlığa çıkartmaktı. Ama Nuh Aleyhisselâm kırıldı. İncindi, alay edildi ama niyetinden hiç vazgeçmedi... Zaman git gide daralıyordu.

Bu noktada onun niyeti şuna döndü: "Ya Rabbi, ben değil; Sen hükmünü ver."

Bu bir öfke değil... Bu emaneti teslim ediştir. Zamana karşı çaresiz kalmaktır... Şeytanlaşmış insanlar, kalpleri kararmış insanlar o iman eden bir avuç insanı helaka düşürmesinden endişe ediyordu.

Dua insanın niyetiyle birleşir, hayatıla vücut bulur...

Hz. Nûh Aleyhisselâm'ın duası Kurân-ı Azîmüşşân'da geçen duası çok ağırdır ama çok öğreticidir:

"Rabbim!.. Yeryüzünde kâfirlerden kimseyi bırakma. Çünkü Sen onları bırakırsan, kullarını saptırırlar..." (Nuh, 26-27)

Bu dua... İntikam duası değildir... Nefisle edilmiş bir beddua değildir.

Bu dua şudur: "Artık hidayet kapısı kapandıysa... Fesat sürmesin."

Hz. Nûh Aleyhisselâm bize şunu öğretir... Sabır, sonuç almak değildir... Sabır, niyeti korumaktır.

Zaten en büyük kulluk:

"Ya Rabbi, Sen bilirsin..." diyebilmektir.

Nuh Aleyhisselâm'ın niyetinin ve duasının bugüne mirası:

Yillardır doğru hakkı anlatıyor... Ama karşılık görmüyorsan... Hatta en yakının bile anlamıyorsa bil ki... Nûhî bir imtihandasın. O peygamberden nasibin vardır... Sabret nasibin seni bulacak...

Şunu unutmamalıyız ki:

Gemi, çoğulukla değil... Niyetle üzer...

Hz. Nûh Aleyhisselâm'ın niyeti: İnsanlar vazgeçse de... Ben niyetimden dönmem... NİYETİ RİZAYI BARI İSE insanın... ELBET BİR GÜN O MARDİYE LİMANINA VARIR GEMİSİ....

3] Hz. Hûd Aleyhisselâm

Hz. Hûd Aleyhisselâm, güce güvenen bir kavmin içine gönderildi. Âd kavmi; bedenleriyle, mallarıyla, şehirleriyle övünüyordu. Yüksek sütunlar dikmişlerdi, sağlam kaleler yapmışlardı. Kendilerini yeryüzünde yenilmez sanıyorlardı. İşte böyle bir topluma, sesi yüksek ama kalbi Allah'a tam bağlı bir peygamber geldi...

Hz. Hûd Aleyhisselâm'ın niyeti, kavmiyle yarışmak değildi. Onları aşağılamak, güçlerini küçümsemek hiç değildi. Onun niyeti sadece şuydu: İnsan, gücünü nereden aldığı unutmasın. Çünkü güç Allah'tan kopunca, zulme dönüşür. O yüzden kavmine hep aynı yerden seslendi: **"Ben size gönderilmiş**

güvenilir bir elçiyim." (Şuara, 125) Yani ben sizden bir şey istemiyorum, sizden üstünlük talep etmiyorum, sadece size emanet edilen hakikati taşıyorum...

Hz. Hûd Aleyhisselâm korkmadı. Çünkü onun niyeti Allah'a dayanıyordu. Kavmi onu tehdit etti, alay etti, "Biz senden daha güçlüyüz" dedi. Ama o geri adım atmadi. Çünkü niyetinde şu vardı: Doğruyu söylemek, sonucu garanti etmez ama kulun izzetini korur. O, güce karşı gücü değil; hakikate karşı sadakatı seçti.

Onun duası da bu niyetin aynasıydı. Hz. Hûd Aleyhisselâm kavmi için önce hidayet diledi. Israrla anlattı, sabırla bekledi. Ama kalpler mühürlenince, duası teslimiyete döndü. "Ben Allah'a tevekkül ettim. Benim de sizin de Rabbiniz ALLAH AZZE VE CELLE'DİR.." Yani artık mesele benim davam değil, Sen'in hükmündür Ya Rabbi, demek isted. Bu, acizlik değil; kulluğun en yüksek makamıdır...

Hz. Hûd Aleyhisselâm bize şunu miras bıraktı: İnsan doğru yolda olabilir ama yalnız kalabilir. Kalabalıklar yanlışta birleşebilir. İşte o zaman niyet, insanı ayakta tutan son direğe dönüşür. Herkes sırtını güce yasladığında, sen niyetini Allah'a yaslarsan, yıkılmazsun. Bugün doğru bildiğini söylediğin için "uyumsuz", "inatçı" ya da "geri kafalı" deniyorsa; bil ki bu yol, Hûd Aleyhisselâm'ın yoludur. O yol sessiz alkış almaz ama Allah katında ağırdır...

Hz. Hûd Aleyhisselâm'ın bize bıraktığı niyet şudur: Güç Allah'tandır, kulun payına düşen doğruluktur. Dua ise şudur: "Ya Rabbi, ben vazifemi yaptım; sonucu Sana bırakıyorum."

4] Hz. Sâlih Aleyhisselâm

Taşa güvenen bir kavme gönderildi. Semûd kavmi dağları oyarak evler yapmış, kayayı kendine siper edinmişti. Onlar için sağlamlık, taştaydı; güven, gücteydi. Kalpleri sertleşmişti, çünkü çevreleri de kalplerine benzer şekilde katıldı. İşte böyle bir topluma, yumuşak ama sarsıcı bir hikatle gelen peygamberdi Hz. Sâlih Aleyhisselâm.

Onun niyeti kavme kavga etmek değildi. Gösteri yapmak, mucize sergileyerek üstün gelmek hiç değildi. Onun niyeti, kalplerdeki taş yümuşatmaktı. Bu yüzden önce uyardı, sabırla anlattı, kendisini tanıttı: "**Ben size gönderilmiş güvenilir bir elçiyim.**" (Şuara, 143) Yani sözümde menfaat yok, arkamda nefis yok, niyetimde yalnızca Allah'ın rızası var.

Kavmi mucize istedi. Bunun üzerine Allah'ın izniyle dişi deve gönderildi. Ama bu deve bir gösteri değil, bir imtihandır. Hz. Sâlih Aleyhisselâm'ın niyeti şuydu: İnsan, Allah'ın verdiğine dokunmaktan elini çekebilsin. Deveye zarar vermemelerini istedi, suya ortak olmalarını emretti. Çünkü imtihan bazen haramdan uzak durmak değil, helâle saygı duymaktır.

Ama kavmi niyeti anlamadı. Deveyi kestiler. Aslında kestikleri bir hayvan değildi; sabırlarını, edeplerini ve niyetlerini kestiler. O anda Hz. Sâlih Aleyhisselâm'ın kalbi kırıldı ama niyeti bozulmadı. O, öfkeyle konuşmadı. Sadece gerçeği söyledi ve çekildi. Çünkü peygamberlik, zorla kabul ettirmek değil; hakikati apaçık bırakmaktır.

Onun duası da bu teslimiyetin içindeydi. "Rabbim, ben tebliğ ettim." Yani artık hüküm Senindir. Bu dua, bir vazgeçiş değil; emaneti sahibine teslim edmiştir. Çünkü kul, niyetini koruduğunda susması da ibadet olur.

Hz. Sâlih Aleyhisselâm bize şunu miras bıraktı: Kalp taşı dönerse, mucize bile fayda etmez. Niyet bozulursa, en açık işaret bile körlük olur. Allah'ın verdiğine saygı duymayan, sonunda her şeyi kaybeder.

Bugün sana emanet edilen bir şeye hoyrat davranışılıyorsa, sen buna razı olmuyorsan; bil ki Sâlihî bir duruştasın. Az olsan da haklısan. Sessiz kalsan da niyetin yüksek.

Hz. Sâlih Aleyhisselâm'ın bize bıraktığı niyet şudur: Allah'ın emanetine dokunmamak, en büyük kulluktur. Duası ise şudur: "Ya Rabbi, ben uyardım; gerisi Sen'in adaletindir."

5] Hz. İbrâhim Aleyhisselâm

Hz. İbrâhim Aleyhisselâm'ın hayatı, niyetin nasıl bir insanı baştan sona inşa ettiğinin açık bir delilidir. O, daha genç yaşında çevresine bakıp sorgulayan bir kalbe sahipti. Göklerdeki yıldızlara, aya, güneşe baktı; hepsinin batıp kaybolduğunu gördü. İşte burada onun niyeti berraklaştı: Geçici olana kulluk edilmez. Kalbi, batmayanı arıyordu. Bu arayış onu Allah'a teslimiyete götürdü.

Hz. İbrâhim Aleyhisselâm'ın niyeti, putları kırarken bile öfke değildi. O, kavmini aşağılamak istemedi; onların uyenmasını istedi. Putları parçaladı ama baltayı büyüğünün boynuna bıraktı. Çünkü niyeti kavga çıkarmak değil, akılları harekete geçirmekti. "Eğer konuşabiliyorlarsa, ona sorun" dediğinde, hakikati zorla kabul ettirmek değil, vicdanları konuşturmak istiyordu.

Ateşe atıldığına kaçmadı. Çünkü niyeti canını kurtarmak değildi; Allah'a sadakati korumaktı. O an dilinden bir feryat değil, teslimiyet döküldü. TESLİMİYETİN BABASI OLAN HZ İBRAHİM ALEYHİSSELAM'ın kalbi şunu söylüyordu: "**Hasbünallâhu ve ni'mel vekîl.**" (Ali İmran, 173) (Allah bize yeter, O ne güzel vekildir.) İşte bu niyet, ateşi serin ve selamet kıldı. Ateş yanmadı; çünkü karşısında korku değil, tevekkül vardı.

Hz. İbrâhim Aleyhisselâm'ın duası, sadece kendisi için olmadı. O, bir ümmetin duasını taşıdı. "**Rabbim, bu beldeyi emin kıl.**" (İbrahim, 35) dedi. Henüz şehir yokken, kalbinde bir şehir kurdu. Henüz ümmet ortada yokken, gelecek nesiller için dua etti. Onun niyeti bugünü kurtarmak değil, yarını Allah'a emanet etmekti.

En ağır imtihan kurbanda geldi. Oğlu İsmail Aleyhisselâm'ı Allah yolunda feda etmeye niyet ettiğinde, kalbi parçalandı ama niyeti parçalanmadı. Bu, bir baba ile oğulun değil; bir kul ile Rabbin arasındaki imtihandır. Bıçak kesmedi, çünkü Allah kan istemedi; teslimiyet istedi. Ve o teslimiyet tam olunca, rahmet indi.

Hz. İbrâhim Aleyhisselâm bize şunu miras bıraktı: Niyet sağlam olursa, ateş yakmaz; bıçak kesmez; korku hükmedemez. Dua ise şudur: "Ya Rabbi, beni ve neslimi Sana teslim olanlardan eyle." Bu dua, sadece bir söz değil; bir ömürlük yöneliştir.

6] Hz. Lüt Aleyhisselâm

Hz. Lüt Aleyhisselâm'ın hayatı, yalnız kalma pahasına da olsa ahlâkı koruma imtihanıdır. O, yozlaşmanın sıradanlığı bir toplumun içine gönderildi. Kavmi, günahı gizlemiyor; bilakis onunla övünüyor. Yanlış artık münferit değil, toplumsal bir alışkanlık hâline gelmişti. İşte böyle bir yerde Hz. Lüt Aleyhisselâm'ın niyeti en baştan belliydi: "Ben çoğunluğa uymayayım, hakka sadık kalayım."

Hz. Lüt Aleyhisselâm'ın niyeti, kavmini rezil etmek değildi. Onları küçük düşürmek, sertlik göstermek hiç değildi. O, defalarca uyardı, defalarca anlattı. Çünkü biliyordu ki bir peygamberin vazifesi önce kapıyı çalmaktır, kırmak değil. Ama kavmi her seferinde onu alaya aldı, dışladı, tehdit etti. Hatta "Sen de bu yoldan vazgeçmezsen seni bu şehirden çıkarız" dediler. İşte o an, niyet ile konfor karşı karşıya geldi.

Hz. Lût Aleyhisselâm konforu seçmedi. Yalnızlığı seçti ama niyetini bozmadı. Çünkü onun için doğru, kalabalıkla ölçülmezdi. O, yanlışın normalleşmesine razı olmadı. "Herkes böyle yapıyor" cümlesini kabul etmedi. Niyeti şuydu: Günah yaygınlaşsa bile ben susmayım.

Onun duası bu çaresizliğin içinden yükseldi. "**Rabbim, beni ve ailemi onların yaptıklarından kurtar.**" (Şuara, 169) dedi. Bu dua, bir kaçış duası değil; imanı muhafaza etme duasıdır. Çünkü bazen kul, ortamı düzeltmez ama kendini korumakla mükelleftir. Allah da bu duaya icabet etti; Hz. Lût Aleyhisselâm ve iman edenler kurtarıldı.

Hz. Lût Aleyhisselâm bize şunu miras bıraktı: Ahlâk bozulduğunda susmak, tarafsızlık değildir; kayıptır. Doğruyu söylemek yalnız bırakabilir ama niyeti kirletmez. Dua ise şudur: "Ya Rabbi, beni yanlışın içinde eriyenlerden değil, doğrunun yanında duranlardan eyle."

7] Hz. İsmail Aleyhisselâm

Hz. İsmail Aleyhisselâm'ın hayatı, konuşmaktan çok razı olmanın hikâyesidir. O, bir peygamberin oğlu olarak değil; imtihanın tam ortasında duran bir kul olarak karşımıza çıkar. Daha çocuk yaşıta, bir niyetin ağırlığını taşıdı. Babasının gördüğü rüyayı dinle diğinde, bu rüyanın sıradan bir düş olmadığını biliyordu. Çünkü peygamber rüyası, ilâhî bir çağrıydı.

Hz. İsmail Aleyhisselâm'ın niyeti kendini kurtarmak değildi. "Beni kesme" demedi, pazarlık yapmadı. O an kalbinde şu niyet vardı: Allah bir şey istediyse, bunda bir hikmet vardır. Babasına söylediği söz, teslimiyetin özüdür: "**Babacığım, emrolunduğun şeyi yap. İnşallah beni sabredenlerden bulacaksın.**" (Saffat, 102) Bu söz, korkusuzluk değil; tam bir güven ifadesidir.

Onun duası sessizdi. Kur'ân, Hz. İsmail Aleyhisselâm'ın o anda uzun bir dua ettiğini anlatmaz. Çünkü bazen en büyük dua, itiraz etmemektir. Kalbin Allah'a teslim olması, dilin susmasından daha yüksek bir yakarıştır. O, niyetini Allah'a açtı; canını değil, teslimiyetini ortaya koydu.

Bıçak kesmedi. Çünkü Allah, İsmail Aleyhisselâm'ın canını değil; niyetini aldı. O an gösterdi ki gerçek kurban, et değil; nefsin Allah'a bırakılmasıdır. Bu yüzden Hz. İsmail Aleyhisselâm, teslimiyetin sembolü oldu.

Hz. İsmail Aleyhisselâm bize şunu miras bıraktı: Sabır, dışını sıkmak değildir; kalbini Allah'a açmaktır. Niyet sağlam olursa, korku susar. Dua ise bazen tek bir cümle olur, bazen hiç kelimeye dökülmez.

Hz. İsmail Aleyhisselâm'ın niyeti şudur: "Benim canım değil, Rabbimin rızası yaşasın."

8] Hz. İshak Aleyhisselâm

Hz. İshak Aleyhisselâm'ın hayatı, gürültüsüz ama derin bir teslimiyetin örneğidir. O, büyük bir mucizenin çocuğuyu. Annesi Hz. Sâre, artık ümit kesilmiş bir yaşıta iken Allah ona evlat ihsan etti. Bu yüzden Hz. İshak Aleyhisselâm daha doğmadan önce, duanın meyvesi olarak dünyaya geldi. Hayatı baştan sona bir rahmet tecellisiydi.

Hz. İshak Aleyhisselâm'ın niyeti ön planda olmak değildi. O, ateşe atılmadı, bıçak altına yatmadı; ama ağır bir gölgenin altında yaşadı. Babası Hz. İbrâhim Aleyhisselâm, kardeşi Hz. İsmail Aleyhisselâm gibi büyük imtihanlar yaşamıştı. Hz. İshak Aleyhisselâm'ın imtihani ise istikrardı. Doğru yolda sessizce yürümek, taşkınlık yapmadan sadakati korumak.

Onun niyeti, kendini ispatlamak değildi. Allah'ın kurduğu çizгиyi bozmadan sürdürmekti. Evinde, ailesinde, neslinde peygamberlik zinciri devam etti. Hz. İshak Aleyhisselâm bu emaneti bir dava gibi değil, bir emanet hassasiyetiyle taşıdı. Niyetini yükseltme k için sesini yükseltmedi.

Onun duası, şükürle örülüydü. Çünkü kendisi bir duanın kabulüydü. Hayatı boyunca Allah'ın verdiğini korumayı, çoğaltmayı ve temiz tutmayı diledi. Hz. İshak Aleyhisselâm'ın duası, "Ya Rabbi, bana verdiklerini Senin yolunda sabit kıl" duasıydı.

Hz. İshak Aleyhisselâm bize şunu miras bıraktı: Her kulluk ateşle ölçülmez. Bazen en büyük imtihan, istikrarlı kalabilmektir. Niyet gösterişten uzak olursa, bereket artar. Dua ise sessiz olur ama köklü olur.

Hz. İshak Aleyhisselâm'ın niyeti şudur: "Bana verilen emaneti bozmadan taşıyayım."

9] Hz. Ya'kûb Aleyhisselâm

Hz. Ya'kûb Aleyhisselâm'ın hayatı, sabırla olgunlaşan bir niyetin hikâyesidir. O, peygamber bir babanın evladıydı; fakat imtihani, ateş ya da kılıçla değil, ayrılıkla geldi. En sevdiği evladı Hz. Yûsuf Aleyhisselâm'ı kaybetti. Bu kayıp, bir anlık değildi; yıllara yayılan bir hasretti. Ama Hz. Ya'kûb Aleyhisselâm bu hasreti isyana çevirmedi.

Onun niyeti şıkâyet etmek değildi. Gözleri ağlamaktan kör olana kadar sabretti ama dilinden tek bir isyan sözü çıkmadı. O, derdini insanlara dökmedi. Çünkü biliyordu ki her dert anlatılmaz; bazı dertler yalnızca Allah'a açılır. Bu yüzden dedi ki: "**Ben hûznümü ve kederimi yalnızca Allah'a arz ederim.**" (Yusuf, 86) İşte bu söz, niyetin saf hâlidir.

Hz. Ya'kûb Aleyhisselâm'ın duası, beklemekle yoğunlandı. O, acele etmedi; hüküm vermedi. Çocuklarının hatasını bildiği hâlde umut kapısını kapatmadı. Çünkü onun niyeti intikam değil, İslahı. Sabır onun için dışını sıkmak değil, kalbini Allah'a bağlamaktı. Yıllar sonra kavuşma geldi. Ama Hz. Ya'kûb Aleyhisselâm'ın niyeti o gün değişmedi. Sevinci bile edep içindeydi. Çünkü o, sabrı sonuca bağlamamıştı; sabrı baştan Allah'a teslim etmişti.

Hz. Ya'kûb Aleyhisselâm bize şunu miras bıraktı: Sabır, beklerken bozulmamaktır. Dua, her şeyi söylemek değil; doğru kapıya söylemektir. Niyet temiz kalırsa, gözyaşı bile ibadete dönüşür. Hz. Ya'kûb Aleyhisselâm'ın niyeti şudur: "Kalbim kırılır ama Rabbime güvenim kırılmaz."

10] Hz. Yûsuf Aleyhisselâm

Hz. Yûsuf Aleyhisselâm'ın hayatı, niyetin iffetle korunursa nasıl yükseltildiğinin apaçık örneğidir. O, daha çokukken rüyaya seçildi; ama bu seçilimsilik onu rahatlığa değil, imtihana götürdü. Kardeşleri tarafından kuyuya atıldı, babasından koparıldı. İşte burada Hz. Yûsuf Aleyhisselâm'ın niyeti ilk defa sındandı: "Ben başıma gelene mi bakacağım, Allah'ın muradına mı?"

Köle olarak satıldığından kin tutmadı. Çünkü onun niyeti intikam değildi. Kalbi, başına gelenleri bir düşmanlık sebebi yapmadı. O, kaderiyle kavga etmedi. Evde hizmet ederken de, zindanda iken de niyetini bozmadı. Nerede olursa olsun, Allah'la olan bağıını aynı tuttu.

En ağır imtihan iffetti. Kapılar kapandığında, haram kolay ve süslü hâle geldiğinde, Hz. Yûsuf Aleyhisselâm kaçtı. Çünkü onun niyeti nefsini tatmin etmek değil, Rabbini razi etmektı. "**Zindan bana çağırıldıklarından daha sevimilidir**" (Yusuf, 33) dediğinde, bir peygamberin duası döküldü dudaklarından. Bu dua, rahatlık değil; temiz kalabilme duasıydı.

Zindan, onun için bir düşüş değil; bir arınma mekânı oldu. Sabırla, edep içinde kaldı. Orada bile insanlara faydalı oldu, rüyalar yorumladı, umut aşıladı. Çünkü niyeti bulunduğu yerle sınırlı değildi. O, her yerde Allah'ın kulu kalmak istiyordu.

Sonra Allah onu yükseltti. Ama Hz. Yûsuf Aleyhisselâm niyetini değiştirmeden. Güç eline geçtiğinde intikam almadı. Kardeşlerini affetti. "**Bugün size kınama yok**" (Yusuf, 92) dedi. Çünkü niyetini baştan belirlemiştir: Ben temiz kalayım, Allah dilediğini yapsın.

Hz. Yûsuf Aleyhisselâm bize şunu miras bıraktı: İffet, sadece bedeni değil, kalbi de korumaktır. Niyet haramdan kaçarsa, Allah kulunu zindandan da çıkarır, kuyudan da. Dua ise şudur: "Ya Rabbi, beni Sana teslim olanlardan eyle ve beni salih kolların arasına kat."

11] Hz. Eyyûb Aleyhisselâm

Hz. Eyyûb Aleyhisselâm'ın hayatı, nimet giderken niyetin bozulup bozulmadığının imtihanıdır. O, bir zamanlar sahîkliydi, varlıklıydı, çevresi kalabalıktı. Sonra her şey birer birer elinden alındı. Mal gitti, evlatlar gitti, beden zayıfladı. Geriye sadece kalbi ve Rabbi kaldı. İşte gerçek imtihan orada başladı.

Hz. Eyyûb Aleyhisselâm'ın niyeti, Allah'tan hesap sormak değildi. O, "Neden ben?" demedi. Sabır onun için susup katlanmak değildi; kalbi Allah'tan koparmamaktı. Acısı arttı ama niyeti eksilmedi. Çünkü o biliyordu: Nimet gider, beden yorulur ama Rab değişmez.

Onun duası çok kısaydı ama çok derindi. "**Rabbim, bana dert dokundu; Sen merhametlilerin en merhametlisisin.**" (Enbiya, 83) Bu dua, bir şikâyet değil; edep içindeki bir arz idi. Ne hastalığını anlattı, ne sabrını övdü. Sadece hâlini Allah'a bıraktı. Çünkü niyeti, acının bitmesi değil; edebin bozulmamasıdır.

Yıllar süren imtihanda, Hz. Eyyûb Aleyhisselâm isyana düşmedi. İnsanlar ondan uzaklaştı ama o Rabbine yaklaşmaktan vazgeçmedi. Eşi yanında kaldı; sabır ve sadakatle imtihani paylaştı. Bu da gösterdi ki sabır bazen tek başına değil, birlikte taşınır.

Allah sonunda şifa verdi. Ama Hz. Eyyûb Aleyhisselâm'ın değeri şifada değil, şifadan önceki hâlindeydi. Çünkü o, darlıkta da kulluğu bırakmamıştı.

Hz. Eyyûb Aleyhisselâm bize şunu miras bıraktı: Sabır, acının yokluğu değil; isyanın yokluğuudur. Niyet sağlam olursa, dert kul ile Rabbi arasına girmez. Dua ise şudur: "Ya Rabbi, hâlimi Sana arz ediyorum; hüküm Senindir."

12] Hz. Şuayb Aleyhisselâm

Hz. Şuayb Aleyhisselâm'ın hayatı, ahlâkin ticaretle sınandığı bir imtihandır. O, Medyen halkına gönderildi. Bu kavim, alışverişte hileyi maharet savıyor, ölçü ve tartışı eksik yapmayı zekâ zannediyordu. Zulüm açık değildi belki ama yaygındı. Kimse bunu günah olarak görmüyordu. İşte Hz. Şuayb Aleyhisselâm'ın niyeti burada ortaya çıktı: Kazancı değil, adaleti savunmak.

Hz. Şuayb Aleyhisselâm'ın niyeti insanlara hükmetmek değildi. Mallarına el koymak, güç kurmak hiç değildi. O açıkça söyledi: "**Ben size emrettiğime kendim muhalefet etmek istemiyorum.**" (Hud, 88) Yani önce kendini bağladı, sonra kavmini çağırdı. Çünkü niyet sözle değil, yaşayışla doğrulanır.

Kavmi onu küçümsedi. "Eğer biz seni terk edersek ne yapacaksın?" dediler. Onu şehirden sürmekle tehdit ettiler. Ama Hz. Şuayb Aleyhisselâm geri adım atmadi. Çünkü niyeti geçici huzur değildi. O, adaletin bozulduğu yerde sessiz kalmanın daha büyük bir felaket olduğunu biliyordu.

Onun duası çok netti: "**Rabbimiz, bizimle kavmimiz arasında hak ile hukmet.**" (Araf, 89) Bu dua, bir intikam talebi değil; adil bir son isteği idi. Çünkü Hz. Şuayb Aleyhisselâm, hidayet kapısı kapanınca meseleyi Allah'a havale etti.

Hz. Şuayb Aleyhisselâm bize şunu miras bıraktı: Helâl, sadece ibadette değil; kazançta da kulluktur. Niyet bozulursa şart şaşar, ölçü kayar. Dua ise şudur: "Ya Rabbi, beni doğruluğu savunanlardan eyle."

13] Hz. Mûsâ Aleyhisselâm

Hz. Mûsâ Aleyhisselâm, niyetin ve duasının göğün ve yerin emrine karşılığı, en yoğun imtihanlarla sınanmış bir peygamberdir. Onun hayatı, niyetin nasıl bir silah, dua nasıl bir kalkan olduğunu gösterir. Kalbine bakarsan, her adımı dua, her sözü niyet doludur.

Hz. Mûsâ Aleyhisselâm, Firavun'un zulmü altındaki bir kavimde büydü. Sarayda her lüks ve imkân ona sunulmuşken, niyeti bir an bile değişmedi. Kalbi Allah'a bağlıydı. O dünyayı değil, adaleti ve hakikati düşündü. Bu yüzden genç yaşıta saray konforunu terk edip, çölde bir çoban oldu. İnsanlar "neden?" derken, onun cevabı sessizdi: "Kalbim Allah'a ait."

Ve sonra Allah ona vahyetti: "Ben seninle beraberim, Bana güven."

O an Mûsâ Aleyhisselâm'ın niyeti bir kez daha teyit edildi: Ne korku ne imkânlar, kalbini sapıtamaz.

Firavun'un sarayına döndüğünde, niyetini kaybetmedi. Sözleri bazen şiddetliydi; çünkü zulmün şiddeti karşısında adaletin sesi yüksek çıkmak zorundaydı. Ama dua hep yanında oldu: "**Rabbim! Kalbimi sabit kil, sözümü doğruluktan ayırma, beni ve kardeşimizi doğru yolda kil.**"

O, sadece kendi için değil, kavmi ve ümmeti için dua etti. Denizi ikiye ayırdığı, asa mucizelere büründüğü zamanlar, niyetin gücü ve Allah'a teslimiyetin kudreti birleşti. Her mucize, kalbin teslimiyetine bir cevap olarak verildi.

Hz. Mûsâ Aleyhisselâm'ın dualarının özünde tevbe, şükür ve istikamet vardır. Kendi hatalarını gördüğünde:

"Rabbim! Beni bağısla, kalbimi karartma, ümmetime hidayet ver."

Onun niyeti her zaman sabit, duası her zaman kalpten geliyordu. İmtihanlar, denizler, dağlar ve kavimler onun yolculuğunu zorlaştırdı ama niyeti onu hep ayakta tuttu.

Hz. Mûsâ Aleyhisselâm bize miras bırakır:

Niyet, en güçlü silahımızdır; sözden önce kalpte başlar.

Dua, sadece dilek değil, kalbin Allah'a yönelikidir.

Sabır ve teslimiyet olmadan mucize bile eksik kalır.

14] Hz. Hârûn Aleyhisselâm

Hz. Hârûn Aleyhisselâm'ın hayatı, yükün önünde değil arkasında durarak taşınan bir niyetin hikâyesidir. O, Hz. Mûsâ Aleyhisselâm'ın kardeşiymi; ama gölgede kalmış bir peygamber değildi. Allah onu özellikle seçti, çünkü kalbi yumuşak, dili tatlıydı. Zor bir kavme, sert bir hakikati yumuşak bir üslupla ulaştırmak için görevlendirildi.

Hz. Hârûn Aleyhisselâm'ın niyeti öne çıkmak değildi. O, liderlik sevdası taşımadı. Görevi paylaşmayı bildi. Hz. Mûsâ Aleyhisselâm için "kardeşimi bana yardımcı kıl" duası kabul edildiğinde, Hz. Hârûn Aleyhisselâm bu yükü seve seve aldı. Çünkü onun niyeti makam değil, hizmetti.

En ağır imtihani, Hz. Mûsâ Aleyhisselâm Tûr'a çıktığında yaşadı. Kavmi buzağıya yöneldi, sapma başladı. Hz. Hârûn Aleyhisselâm sert davranışmadı; çünkü kavmi tamamen kaybetmekten korktu. Onları tutmaya çalıştı, dağılmamaları için sabretti. Bu sabır zayıflık değil; emaneti koruma niyetiydi.

Hz. Mûsâ Aleyhisselâm döndüğünde onu suçladı; ama Hz. Hârûn Aleyhisselâm kendini savunurken bile edebi elden bırakmadı. **"Bu kavim beni zayıf görüdü, neredeyse beni öldürereklerdi"** (Araf, 150) dedi. Çünkü niyeti kardeşliğin bozulmamasıydı. Birlik onun için, hakikatin taşıyıcısıydı.

Hz. Hârûn Aleyhisselâm bize şunu miras bıraktı: Her hakikat sert söylemez; her yük öne geçerek taşınmaz. Niyet halis olursa, geri durmak da ibadet olur. Dua ise şudur: "Ya Rabbi, beni birliği koruyanlardan eyle."

15] Hz. Dâvûd Aleyhisselâm

Hz. Dâvûd Aleyhisselâm'ın hayatı, gücün niyetle terbiye edildiği bir imtihandır. O hem peygamberdi hem hükümdar. Elinde kuvvet vardı, dilinde hikmet vardı, kalbinde Allah korkusu vardı. İşte asıl sınav burada başladı. Çünkü güç, kulun niyetini ya yükseltir ya da bozar.

Hz. Dâvûd Aleyhisselâm genç yaşta Câlût'u yendiğinde, bu zafer onu kibire sürüklemedi. Çünkü niyeti kahraman olmak değildi; zulmü durdurmakla. Allah ona hem saltanat verdi hem hikmet. Ama o, hukmetmeyi kendine paye yapmadı. Adalet onun için bir görevdi, övünç değil.

En ağır imtihanı, hata ettiğinde geldi. Hz. Dâvûd Aleyhisselâm hatasını fark ettiğinde savunmaya geçmedi. Suçu örtmedi, makamına sıyrımadı. Hemen secdeye kapandı. Çünkü onun niyeti "haklı görünümek" değil, hakka dönmekti. İşte bu yüzden Kur'ân'da onun tevbe si özellikle anılır.

Onun duası sadece dilde değildi; sesiyle de Allah'ı andı. Güzel sesiyle Zebûr'u okudu, dağlar ve kuşlar onunla birlikte tesbih etti. Ama bu ses bir gösteri değildi. Niyeti şöhret değil, zikirdi. Kalbi doluydu, sesi taşıdı.

Hz. Dâvûd Aleyhisselâm bize şunu miras bıraktı: Güç, kulun lehine de aleyhine de şahitlik eder. Niyet bozulursa adalet şaşar; niyet temiz kalırsa güç ibadete dönüşür. Dua ise şudur: "Ya Rabbi, bana verdığın kuvveti Senin yolunda adaletle kullanmayı nasip et."

16] Hz. Süleymân Aleyhisselâm

Hz. Süleymân Aleyhisselâm, nimetin zirvesinde imtihan edilen bir peygamberdir. Ona verilenler, dünyada bir kula verilebilecek en büyük imkânlardandı: Saltanat, ilim, hikmet, rüzgârlar, cinler, hayvanların dili... Ama asıl büyülü bunlarda değil; bu nimetlerin niyetindeydi.

Babası Hz. Dâvûd Aleyhisselâm'dan ona sadece bir taht değil, bir emanet kaldı: Adalet. Hz. Süleymân Aleyhisselâm hükümederken gücünü kendinden bilmedi. "Bu Rabbimin lutfundandır" dedi. Çünkü niyeti sahip olmak değil, emanet taşımaktı.

Kur'ân'da geçen meşhur duası bu niyetin özeti:

"Rabbim! Bana öyle bir mülk ver ki, benden sonra kimseye nasip olmasın." (Sad, 35)

Bu söz, zahirde dünyalık gibi görünür. Ama hakikatte niyeti şudur: "Ya Rabbi, bana verdığın bu mucizevi saltanat, benden sonra fitne olmasın. Kimse bunu kendine pay çıkarmasın." O, gücün peygamberden sonra suistimal edilmesini istemedi.

Hz. Süleymân Aleyhisselâm bir karıncanın sesini duyacak kadarince kalpliydi. Ordusu koca bir âlemdi ama kalbi merhametle doluydu. Niyeti fethetmek değil, korumaktı. Kendisine verilen kudret, onu Allah'a daha çok yaklaştırdı.

En büyük korkusu nimetin şükürden kopmasıydı. Bu yüzden duası hep aynı çizgide döndü:

"Rabbim! Bana verdiğin nimete şükretmeyi ve Senin razı olacağın salih ameller işlemeyi nasip et."
(Neml, 19)

Onun duası, nimetin içindeki imtihanı fark eden bir kulun yakarışydı.

Hz. Süleymân Aleyhisselâm bize şunu miras bıraktı: Nimet arttıkça niyet daha çok korunmalıdır. Çünkü nimet, şükürle taşınmazsa yük olur. Dua ise şudur: "Ya Rabbi, verdiklerini bana değil, Sana bağla."

17] Hz. Yûnus Aleyhisselâm

Hz. Yûnus Aleyhisselâm, niyetin aceleye sındığı, duanın karanlıkta olgunlaşlığı bir peygamberdir. Onun kissası, sadece bir balığın karnında geçen bir hadise değildir; insanın kendi nefsinde sıkışmasının kissasıdır. Hz. Yûnus Aleyhisselâm kavmine uzun süre tebliğ etti. Sözü söylendi, uyarı yaptı, sabır gösterildi. Ama karşılık gelmedi. Kalbi yoruldu. İşte imtihan tam burada başladı. O, Allah'tan açık bir izin gelmeden kavminden ayrıldı. Niyeti isyan değildi; ama sabırla tamamlanmamış bir niyetti.

Acele, niyetin önüne geçti. Denize atıldı. Kura çekildi. Balığın karnına düştü. Karanlıklar üç kat oldu: Gecenin karanlığı, denizin karanlığı, balığın karnı... İşte orası, niyetin yeniden doğduğu yerdi. Artık kaçacak yer yoktu. Sadece Allah vardi. O karanlıkta yaptığı dua, bütün ümmete miras kaldı:

"Lâ ilâhe illâ ente, sübhâneke, innî kuntu mine'z-zâlimîn." (Enbiya, 87)

(Senden başka ilah yoktur, Sen münezzehsin, şüphesiz ben zalimlerden oldum.)

Bu dua, kurtulmak için değil; kabullenmek için edildi. Önce tevhid geldi. Sonra Allah'ı tenzih etti. En sona kendini koydu. "Ben zalimlerden oldum" dedi. Suçu şartlara, kavme, zamana yüklememi. Niyetini temizledi.

Allah Teâlâ bu niyeti kabul etti. Balık onu sahile bıraktı. Bedeni zayıftı ama kalbi olgunlaşmıştı. Aynı kavme tekrar gönderildi. Bu sefer niyeti daha derindi: Sonuç değil, emir önemliydi. Kavmi iman etti.

Hz. Yûnus Aleyhisselâm bize şunu öğretti: Acele, niyeti yaralar; tevbe onu onarır. Dua, karanlığa düşmeden değil; karanlıkta Allah'ı bulunca kabul olur. Kurtuluş, şartların değişmesi değil; kalbin yönünü düzeltmesidir.

18] Hz. Zekeriyyâ Aleyhisselâm

Hz. Zekeriyyâ Aleyhisselâm, niyetin sessiz kaldığı ama duanın hiç susmadığı bir peygamberdir. Onun kissası yüksek sesli mucizelerle değil; içten içe yanan bir bekleyişle anlatılır. Uzun bir ömür geçti, saçlar ağardı, kemikler zayıfladı. Ama kalpteki niyet eskimedi.

Hz. Zekeriyyâ Aleyhisselâm'ın imtihanı yoklukla değil, beklemekle oldu. Bir evladı yoktu. Yaşı ilerlemiştir. Sebepler tükenmiştir. Ama o, niyetini sebeplere bağlamadı. Çünkü onun derdi sadece bir çocuk değildi. Onun niyeti, neslin peygamberlik mirasıyla devam etmesiydi.

Duasını gizli yaptı. Çünkü bu dua bir gösteri değil, bir hâl arzıydı.

"Rabbim! Kemiklerim zayıfladı, başım ağardı. Ama Sana dua etmekten hiç mahrum kalmadım."
(Meryem, 4)

Bu söz, bir talep değil; sadakatin itirafıdır. "Ben yillardır Sana yöneldim" demektir.

O, duasında bile edebi elden bırakmadı. Kendini öne çıkarmadı. **"Benden sonra yerime gelecek hayırlı bir varis ver"** (Meryem, 5-6) dedi. Yani niyeti kendi sevinci değil; emanetin korunmasıydı. Evlat istediler ama nefsi için değil, dava için istediler.

Allah Teâlâ bu niyeti kabul etti. Sebepler yokken, yaşlılık varken, imkânsızlık varken... Hz. Yahyâ Aleyhisselâm müjdelendi. Bu kabul, duanın gücünden değil; niyetin temizliğindendi.

Hz. Zekeriyyâ Aleyhisselâm bize şunu bıraktı: Dua, gençken değil sadece; umut varken değil sadece... Dua, insanın içi hâlâ Allah'a dönükse her zaman kabul kapısındadır. Niyet halis olursa, imkânsız kelimesi susar.

19] Hz. Yahyâ Aleyhisselâm

Hz. Yahyâ Aleyhisselâm, niyetin daha çocukken mühürlendiği, hayatı kısa ama yükü ağır bir peygamberdir. O, uzun yıllar yaşayıp çok şey anlatanlardan değil; az yaşayıp çok iz bırakılanlardandır. Daha küçükken kalbine hikmet yerleştirildi. Çünkü onun yolu erken belliyoğdi.

Hz. Yahyâ Aleyhisselâm'ın niyeti dünyaya tutunmak değildi. O, ne makam aradı ne kalabalık. Gözü hep hakikatteydi. Kalbi yumuşak, sözü netti. Kimsenin hatırlına bakmadan doğruyu söyledi. Çünkü niyeti insanları memnun etmek değil, Allah'ın rızasını ayakta tutmaktı.

O, nefrine en ağır imtihanı yüklenen peygamberlerden biridir. Dünya nimetlerinden uzak durdu. Sade yaşadı. Kalbini temiz tuttu. Çünkü biliyordu: Kalp kirlenirse söz tesirini kaybeder. Onun zühdü kaçış değil; bilinçli bir tercihi.

Duası uzun uzun aktarılan bir peygamber değildir Hz. Yahyâ Aleyhisselâm. Ama hayatının tamamı bir dua gibidir. Her hâliyle şunu söyledi: "Ya Rabbi, beni Kendine ait kıl." Niyeti buydu. Bu yüzden Allah onu Kur'ân'da "*salih, if fetli ve peygamber*" (Al-i İmran, 39) olarak andı.

En büyük imtihani, doğruya zalimin yüzüne söylemek oldu. Eğilmedi. Bükülmeli. Bedelini canıyla ödedi. Ama niyetini korudu. Çünkü o, hayatı kurtarmaya değil; hakikati ayakta tutmaya gelmişti.

Hz. Yahyâ Aleyhisselâm bize şunu miras bıraktı: Niyet temizse, ömrü kısa olsa bile bereketlidir. Hak için susmamak bazen hayatı alır ama ruhu diriltir. Dua bazen sözle değil, bir ömürle yapılır.

20] Hz. İlyâs Aleyhisselâm

Hz. İlyâs Aleyhisselâm, niyetin yalnızlıkta sînandığı bir peygamberdir. O, kalabalıklar arasında değil; inkârin ortasında tek başına duranlardan oldu. Kavmi putlara yönelmişti. Hakikat unutulmuştu. Ama onun kalbi yönünü kaybetmedi.

Hz. İlyâs Aleyhisselâm'ın niyeti sonuç almak değildi. Çünkü biliyordu: Bazı dönemlerde peygamber, iman ettirmek için değil; şahitlik etmek için gönderilir. O da sözünü söyledi, hakkı anlattı, uyardı. Ama kabul az oldu.

Yılmadı. Çünkü niyeti insanların alkışı değil; Allah'ın emriydi. Kalbi kırıldı ama yönü bozulmadı. Duası da bu hâlin duasıydı: "Ya Rabbi, Sen biliyorsun." Bazen en büyük dua, hâlini Allah'a havale etmektir.

Hz. İlyâs Aleyhisselâm'ın hayatı bize kalan ders şudur: Her doğru, kalabalıkla yürümez. Ama niyet doğruysa, yalnızlık insanı eksiltmez; arıtır. Hak yolda yalnız kalmak, batılda çoğalmaktan hayırlıdır.

O, vazgeçmedi. Kaçmadı. Yoruldu ama terk etmedi. Çünkü niyeti görevdi, başarı değil. Allah da onu yalnız bırakmadı. Adını Kur'ân'da şerefli kulları arasında andı.

Hz. İlyâs Aleyhisselâm bize şunu miras bıraktı: Niyet sağlam olursa, kabul görmemek bile bir imtihan olmaktan çıkar. Dua bazen "kabul" değil; sebat ister.

21] Hz. Elyesa' Aleyhisselâm

Hz. Elyesa' Aleyhisselâm, niyetin sessizce devralındığı, davanın gürültüsüz taşındığı bir peygamberdir. O, büyük fırtınalar koparanlardan değil; emaneti usulca omzuna alıp yürüyenlerdendir. İnsanlar çoğu zaman onu fark etmeden yaşadı ama gökler onu tanıdı.

Hz. Elyesa' Aleyhisselâm, Hz. İlyâs Aleyhisselâm'dan sonra geldi. Önünde açılmış bir yol vardı ama yolun yükü ağırdı. Çünkü bazen en zor imtihan, sıfırdan başlamak değil; devam ettirmektir. Onun niyeti yeni bir isim olmak değil, hakkın izini kaybettirmemekti.

Kavmi hâlâ gafletteydi. Kalpler sertti. Ama o, sertleşmedi. Çünkü niyeti öfke değildi; İslahı. Sabırla anlattı. Israrla uyardı. Vazifesini aceleye getirmedи. O biliyordu: Hidayet sonuçtur, görev niyettir.

Duası gösterişli değildi. Mucize talebiyle değil, istikrar talebiyle yaşadı. "Ya Rabbi, bu yükü taşıyacak sebat ver" hâlindeydi. Onun duası dilde değil, yürüyüşündeydi. Her adımı bir yakarıştı.

Hz. Elyesa' Aleyhisselâm bize şunu miras bıraktı: Her kul iz bırakmak zorunda değildir. Bazen en büyük hizmet, izi silinmesin diye yolu korumaktır. Niyet temizse, adım az anılsa da amel çok yazılır.

O, kendinden sonrası düşünerek yaşadı. Bugünü değil, emaneti korudu. Çünkü peygamberlik bazen bir çağ başlatmak değil; bir çağın sönmemesini sağlamaktır.

22] Hz. Zulkifl Aleyhisselâm

Hz. Zulkifl Aleyhisselâm, niyetin sözle değil sadakatle ölçüldüğü bir peygamberdir. Onun adı çok anılmaz, kısası uzun uzun anlatılmaz. Ama taşıdığı yük ağırdır. Çünkü o, gösterilen değil; dayanılan bir imtihanın peygamberidir.

Hz. Zulkifl Aleyhisselâm'ın hayatı, verilen bir sözü tutmanın hayatıdır. Gece ibadet edeceğine, gündüz adaletle hükmedeceğine, öfkeye kapılmayacağına dair söz verdi. Niyeti yükselmek değil; istikrardı. İnsan bazen büyük işler yapamaz ama verdiği sözü tutabilir. O, işte bunu başardı.

Şeytan onu en zayıf anlarında yokladı. Uykusuzlukta, yorgunlukta, sinir anında... Çünkü niyet en çok oralarda dağılır. Ama Hz. Zulkifl Aleyhisselâm, niyetini hâline feda etmedi. Duygusuna yenilmedi. Çünkü o biliyordu: Allah'a verilen söz, şartlara bağlı olmaz.

Onun duası yüksek sesli değildi. İçten içe tekrarlanan bir ahitti: "Ya Rabbi, beni verdiğim sözde sabit kil."

Bazen en büyük dua, bir cümle bile değildir; istikrarla yaşanan bir ömürdür.

Kur'ân'da onun adı "**sabredenler**" (Enbiya, 85) arasında anılır. Bu, sessiz bir şahadettir. Ne mucizeyle öne çıktı ne kalabalıklarla... Ama Allah katında adı, sabrı yanına yazıldı.

Hz. Zulkifl Aleyhisselâm bize şunu miras bıraktı: Niyet, bir anlık heyecan değil; ömürlük bir bağlılıktır. Herkes büyük adımlar atamaz ama herkes sözünde durabilir. Ve bazen Allah katında en kıymetli amel, budur.

23] Hz. Îsâ Aleyhisselâm

Hz. Îsâ Aleyhisselâm, niyetin dünyadan inceldiği, kalbin merhametle yoğrulduğu bir peygamberdir. O, sert taşları yumuşatan sözle değil; yumuşak kalple gönderildi. Hayatı baştan sona bir hatırlatmayıdı: Dünya kalıcı değil, kalp emanettir.

Hz. İsâ Aleyhisselâmbabasız dünyaya geldi. Daha doğumu başlı başına bir imtihandı. İnsanlar annesini suçladı, onu sorguladı. Daha beşikteyken konuştu. Ama bu mucize gösteriş için değil; iffeti ve hakikati korumak içindi. Niyeti kendini ispat etmek değil, iftirayı susturmaktı.

O, dünyaya bağlanmadı. Evi yoktu, malı yoktu. Yastiği taş, örtüsü gökyüzüydü. Çünkü niyeti bir düzen kurmak değil; kalpleri diriltmekti. Hastaya şifa verdi, ölüye hayat verdi. Ama asıl istediği, imanla ölü kalpleri uyandırmaktı.

Duası hep yön göstericiydi. Allah'a yakınlığıyla konuştu.

"Ey Allah'ım! Beni ve annemi Sana kul eyle." (Maide, 116-118 meali çerçevesinde)

Onun niyeti ilahlaştırılmak değil; kullukta örnek olmaktı. En büyük imtihanı da bu oldu. İnsanlar onu yükseltirken, o secdede kalmak istediler.

Hz. İsâ Aleyhisselâm merhametin peygamberidir. Affetti. Sabretti. Kendisine kötülük edene bile beddua etmedi. Çünkü niyeti intikam değil; İslahı. Ama bu yumuşaklık zayıflık değildi. Hak sözden hiç geri durmadı.

Allah Teâlâ onu düşmanlarının eline bırakmadı. Onu katına yükseltti. Bu da şunu gösterdi: Hak için yaşayanlar her zaman dünyada kazanmaz gibi görünür ama Allah katında korunur.

Hz. İsâ Aleyhisselâm bize şunu miras bıraktı: Kalp ne kadar arınırsa, söz o kadar tesir eder. Niyet dünyadan hafifledikçe, dua göğe daha çabuk yükselir. Hak yolunda yumuşak olmak mümkündür; ama tavizsiz kalmak şartıyla.

.....NİYETİN İNSAN OLDUĞU YER....

HZ. MUHAMMED MUSTAFA SALLALLÂHU ALEYHİ VE SELLEM

Bismillâhirrahmânirrahîm.

Salât ve selâm, yaratılmışların en şereflisi, varlığın sebebi, rahmetin kendisi olan Efendimiz Hazreti Muhammed Mustafa Sallallâhu Aleyhi ve Sellem'in üzerine olsun.

Resûlullah Sallallâhu Aleyhi ve Sellem'in hayatını anlamak isteyen biri önce şunu idrak etmelidir:
O'nun her hâli niyettir.

O'nun niyeti ise tek bir kelimeyle özetelebilir: **Kulluk.**

Henüz peygamberlik verilmeden önce bile onun kalbi, Allah'a yönelmişti. Mekke'nin karanlığında, putların gölgesinde yaşayan bir toplumda; içki içmedi, yalan söylemedi, kimseyi ezmedi. Çünkü niyet, vahiyden önce kalbine yerleştirilmişti. Allah Teâlâ onu büyük bir yük için hazırlıyordu.

O'nun niyeti asla "ben olayım" olmadı. "Beni tanışınlar" olmadı. "Bana tabi olsunlar" olmadı.

O'nun niyeti şuydu: "Allah bilinsin."

İlk vahiy geldiğinde titremesinin sebebi korku değildi. Sorumluluktu. Çünkü bu din; rahat dini değil, emanet diniydi. O yüzden Hira'dan indiğinde "Ben peygamber oldum" demedi. "Beni örturn" dedi. Çünkü niyetinde kibir yoktu; acz vardı.

Efendimiz Sallallâhu Aleyhi ve Sellem'in ümmete bıraktığı ilk büyük kaide şudur:

"Ameller ancak niyetlere göredir." (Buhari)

Bu hadis bir fıkıh cümlesi değildir sadece. Bu hadis, insanı Allah katında tartan ölçütür. Resûlullah bize şunu öğretmiştir: Aynı namaz, birini yükseltir; birini yorar. Aynı oruç, birini arındırır; birini aç bırakır. Çünkü Allah, yapılan işe değil; yapılrken kalbin nereye baktığını bakar.

Efendimiz'in niyeti o kadar berraktı ki, sıradan işler ibadete dönüşüyordu. Yemesi ibadetti çünkü "bu beden dinç olsun ümmet için" diye güç topluyordu. Uykusu ibadetti çünkü "yarın tebliğ kuvvetli kalkayım" diyordu. Savaşı ibadetti çünkü intikam için değil, zulmü durdurmak içindi.

Niyet : RESÜLULLAH'IN kalkanıydı.

Dua Resûlullah Sallallâhu Aleyhi ve Sellem için ilk refleksiydi.

Taif'te taşlandığında... Ayaklarından kan aktığında... Yere oturup göge baktığında... Ne dediğini biliyoruz ama çoğu kişi o duanın ağırlığını fark etmez:

"Allah'ım! Gücümün zayıflığını, çaresizliğini Sana arz ediyorum..."

Burada "şunu ver" yok. "Bunu al" yok. Sadece hâl arzı var.

İşte Resûlullah'ın duası budur: Dua, talep listesi değil; kulun kendini Rabbine bırakmasıdır.

Bedir'de ne yaptı?

Orduzu azdı, imkânı yoktu. Ellerini kaldırdı, o kadar uzun dua etti ki ridası omzundan düştü. Ne diyorlu?

"Allah'ım! Eğer bu topluluk helâk olursa, yeryüzünde Sana ibadet eden kalmayacak."

"Bizi kurtar" demiyor. "İslam'ı yaşat" diyor.

İşte niyet budur. Kendini silip, davanın içine karışmak.

Efendimiz Sallallâhu Aleyhi ve Sellem'in geceleri...

İşte orada niyetin en saf hâli vardır. Ayakları şişene kadar namaz kıladı. "Ya Resûlallah, Allah seni bağışladı" dediklerinde: **"Şükreden bir kul olmayayım mı?"**

Bu cümle sıradan bir teşekkür değildir. Bu, niyetin zirvesidir. "Ben ibadeti cennet için yapmıyorum. Ben ibadeti, O'nu sevdigim için yapıyorum."

Ve o gecelerde en çok ÜMMETİNE ağlıyordu... **"Allah'ım ümmetim, ümmetim..."** diye ağlayan bir peygamber... Bize dua etmeyi öğreten sadece dili değil; gözyasıdır.

SON NEFESİNE KADAR AYNI NİYET

Vefat anında bile niyeti değişmedi. Ağzından çıkan son cümleler:

"Namaza dikkat edin... Emanetlerinize dikkat edin..."

Kendini değil, bizi düşündü. Çünkü o, kendisi için yaşamamıştı.

Resûlullah Sallallâhu Aleyhi ve Sellem bize şunu miras bıraktı:

Niyet kalpten başlar. Dua teslimiyetle yapılır. Allah, en çok kendisine muhtaç olan kalbi sever.

Onu sevmek, sadece adını anmak değildir. Onu sevmek, niyetini taşımaktır.... Aslında salavat, Resûlullah (s.a.v.) kalbinden bizim kalbimize niyetin aktarılmasıdır... Aşk ve samimi bir niyetle yapılan her salavat duaya dönüşür.....

"Ya Rabbi, onun kalbinden kalbimize bir parça akit."

DUA

1. RESÜLULLAH (S.A.V.) KALBİN SABİTLİĞİ İÇİN ŞU DUAYI BİZE MİRAS BIRAKMIŞTIR...

"Yâ Mukallibe'l-kulûb, sebbit kalbî alâ dînik." (Tirmizi)

Ey kalpleri çevirip eviren Allah'ım! Kalbimi dinin üzere sabit kıl.. Bu dua bize şunu öğretir: Niyet, bir kez alınmaz. Her gün korunur. En büyük tehlike günah değil; istikrarın kaybolmasıdır.

2. RESÜLULLAH (S.A.V.) HAYIRLI SON (HÜSN-İ HÂTİME) İÇİN BU DUAYI BİZE MİRAS BIRAKMIŞTIR

Resûlullah Sallallâhu Aleyhi ve Sellem, hayatı değil sona bakardı:

"Allah'ım! Amellerimizin en hayırlısını sonu, günlerimizin en hayırlısını Sana kavuştugumuz gün eyle."

Bu dua, "uzun yaşayayım" duası değildir. Bu dua, imanla bitireyim duasıdır. Çünkü niyetin değeri, nasıl başladığında değil, nasıl bittiğindedir.

3. RESÜLULLAH (S.A.V.) DÜNYA-AHİRET DENGESİ İÇİN BU DUAYI BİZE MİRAS BIRAKMIŞTIR

Efendimiz, uçlarda yaşayanları sevmeydi. Ne dünyayı putlaştıranı ne ahireti dünyadan koparanı. En çok yaptığı dualardan biri:

"Rabbenâ âtinâ fid-dünyâ haseneten ve fil-âhireti haseneten ve kînâ azâbe'n-nâr." (Bakara, 201)

Bu dua ümmet duasıdır. Dünya da var, ahiret de var. Ama öncelik sırası bellidir.

Niyet şudur: "Dünya ayağının altında olsun, kalbimde olmasın."

4. RESÜLULLAH (S.A.V.) YETERSİZLİK KORKUSU İÇİN BU DUAYI BİZE MİRAS BIRAKMIŞTIR

Resûlullah Sallallâhu Aleyhi ve Sellem sık sık şunu söylerdi:

"Allah'ım! Bir göz açıp kapayıncaya kadar bile beni nefsime baş başa bırakma."

Bu, aczyietin zirvesidir. Bir peygamber bile nefsinden emin değilken, biz nasıl olabiliriz?

Niyet... En büyük felaket, kendine güvenmektir. En büyük emniyet, Allah'a muhtaç olduğunu bilmektir.

5. RESÜLULLAH (S.A.V.) GÜZEL AHLAK İÇİN BU DUAYI BİZE MİRAS BIRAKMIŞTIR

Efendimiz Sallallâhu Aleyhi ve Sellem ahlâk için özel dua ederdi:

"Allah'ım! Ahlâkimin en güzelini bana nasip et. Kötüsünü benden uzaklaştır."

İlim kalbi kurtarmaz, ahlâk kurtarır.

Niyet burada şudur: "Doğruyu bilmek yetmez, doğru olmak gereklidir."

6. RESÜLULLAH (S.A.V.) AF VE MERHAMET İÇİN BU DUAYI BİZE MİRAS BIRAKMIŞTIR

"Allâhumme ente'l-Ghafûru tuhibbu'l-ghufra fağfir lî"

"Allah'ım! Sen affedicisin, affı seversin. Beni affet." (Tirmizi)

Bu dua kısadır ama sonsuzdur.

Çünkü niyet şudur: "Ben temizim" demek değil, "Affına muhtacım" diyebilmektir.

7. ÜMMETİ İÇİN ETTİĞİ DUA

"Allah'ım Ümmetimi bağışla... Ümmetimi bağışla..."

Bunu secdede ağlayarak söylerdi. Kendi kurtuluşunu değil, bizim affımızı isterdi.

İşte bu, peygamberliğin özü. Bir insanın kendini unutup, başkaları için yanması.

Resûlullah Sallallâhu Aleyhi ve Sellem'in duası bize şunu öğretir:

Dua, dil işi değil kalp hâlidir.

Niyet, sözden önce yöndür.

Allah en çok, kendisine muhtaç olduğunu bilen kalbi sever.